

federatie sociaal-cultureel werk

Blikvanger

De FOV in 2011

INHOUD

03	WOORD VOORAF
04	DE FOV ONDER DE LOEP
07	DIENSTVERLENING EN ADVIES
10	INTERNE STAATSHERVORMING
12	DAC
13	VORMINGPLUS FASE 2
14	GEGEVENSREGISTRATIE
16	POSITIONERING VAN DE SECTOR
18	BOEKSTAVEN 2011
20	AAN HET WOORD
22	ANDERE DOSSIERS NAAST HET DECREET

Woord vooraf

In Nederland hebben 75 gerenommeerde wetenschappers in het voorjaar van 2011 elk voor zich op papier gezet wat zij de grootste sociale problemen van vandaag vinden. Wat blijkt? Sociale cohesie prijkt bovenaan de lijst van grootste maatschappelijke problemen. De wetenschappers maken zich zorgen over toenemende polarisatie, de toenemende kloof tussen bevolkingsgroepen en –lagen, een gebrek aan tolerantie, het succes van populisme en een gebrek aan solidariteit. Sociale cohesie is daarmee, op doorgeschooten marktdenken na, het belangrijkste maatschappelijk probleem van deze tijd.

Als op één na meest onderschatte probleem zien de wetenschappers (een gebrek aan) burgerschap. Er is volgens hen meer nood aan kritische burgerzin: burgers die verantwoordelijkheid opnemen en de straat optrekken om te protesteren. De samenleving heeft volgens de wetenschappers meer veerkracht nodig om met verrassingen of tegenslag om te gaan. Ze zien ook een nood aan sterke, ‘geëquipeerde’ burgers die hun weg vinden in de informatie die hen dagelijks overspoelt. Als meest onderschatte probleem melden de wetenschappers een gebrek aan democratische verantwoording in het beleid.

Activering, emancipatie en gemeenschapsvorming... laat dit nu net de drie pijlers zijn waarop het sociaal-cultureel werk zijn verhaal van duurzaamheid en innovatie vertelt.

Ook in 2011 hechtte de FOV veel belang aan de rol en positie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in Vlaanderen. Boekstaven verbond opnieuw de grote verhalen met de duizenden en duizenden harde feiten. Samen met de parlementairen die in de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement het sociaal-cultureel werk opvolgen, verkenden we een offensieve(re) relatie tussen onze sector en de politiek. We werkten aan een

“Zonder sociaal-cultureel werk zijn er geen duurzame antwoorden mogelijk op de belangrijkste problemen van onze samenleving.”

beperkte maar zeer fundamentele decreetwijziging voor de bewegingen en de vormingsinstellingen.

2011 betekende ook een kanteljaar in de relatie tussen de Vlaamse overheid en de provincie- en gemeentebesturen. Deze oefeningen op de werktafels van bestuurslui heeft een belangrijke invloed op het sociaal-cultureel werk. We werkten samen, binnen het brede sociaal-cultureel werk (en ruimer) aan standpunten, infomomenten...

Deze bredere focus en de open samenwerking uit zich ook in de nieuwe baseline van de FOV: federatie sociaal-cultureel werk.

Samen de handen aan de ploeg, daar blijven we in investeren. Samen met de 128 lidorganisaties, samen met collega-organisaties uit belendende sectoren.

Want dit voorwoord startte met een niet zo fijn perspectief op de samenleving, door die 75 Nederlandse wetenschappers. We kunnen wellicht moeilijk het sociaal-cultureel werk als het ultieme en exclusieve antwoord op dit perspectief naar voor schuiven. Maar we zijn er rotsvast van overtuigd dat zonder het sociaal-cultureel werk geen duurzame antwoorden mogelijk zijn, dat zij de aders en haarvaten zijn van een levende samenleving. Gisteren, vandaag en morgen.

De FOV onder de loep

1. Representativiteit

In 2011 waren opnieuw alle door de Vlaamse overheid erkende/gesubsidieerde organisaties lid van de FOV: 124 (56 verenigingen, 24 vormingsinstellingen, 13 volkshogescholen en 31 bewegingen). Daarnaast waren vier organisaties lid van de FOV via het statuut 'toegetroeden lid'.

2. Bestuur

De FOV heeft het statuut van vereniging zonder winstoogmerk (vzw). Het hoogste orgaan is de Algemene Vergadering. In die Algemene Vergadering hebben alle aangesloten organisaties een zitje. Het beleid en beheer van de FOV worden door de Algemene Vergadering toevertrouwd aan de Raad van Bestuur. In die Raad van Bestuur zetelen vertegenwoordig(st)ers van de drie decretale werksoorten. Er zijn negen mandaten voor de verenigingen, acht voor de vormingsinstellingen (waaronder drie voor de volkshogescholen) en vier voor de bewegingen. Het mandaat voor deze bestuurders loopt tot 2014. Tijdens de Algemene Vergadering van 1 april vond één bestuurswissel plaats.

- **Peter Algoet** (Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging – HVV) – verenigingen tot 1 april 2011
- **Patrick Auwerx** (Mobiel 21) – bewegingen
- **Peter Béatse** (Vormingplus Gent-Eeklo) – volkshogescholen
- **Frieda Bex** (Welzijnszorg) – bewegingen
- **Jacinta De Roeck** (Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging – HVV) – verenigingen vanaf 1 april 2011
- **Johan Declercq** (De Maakbare Mens) – bewegingen
- **Greet Firlefyn** (Vijftact) – instellingen
- **Roel François** (Okra) – verenigingen
- **Yves Larock** (Stichting Lodewijk de Raet) – instellingen
- **Dirk Lens** (vtbKultuur) – verenigingen
- **John Loose** (Vormingplus regio Brugge) – volkshogescholen
- **Corry Maes** (S-Plus) – verenigingen
- **Fernando Marzo** (Acli-Vlaanderen) – verenigingen
- **Ludo Nelen** (Vorming & Actie) – instellingen
- **Jeroen Sleurs** (Davidsfonds) – verenigingen
- **Koen Trappeniers** (KR8, Z11) – instellingen
- **Ria Van Asch** (Vormingplus regio Mechelen) – volkshogescholen
- **Nicole Van Bael** (Vredesactie) – bewegingen
- **Carina Van Espen** (VIVA-SVV Socialistische Vrouwenvereniging) – verenigingen
- **Chris Van Hoof** (KVLV - Vrouwen met vaart) – verenigingen
- **Lieve Van Hoofstadt** (Centrum voor Christelijk Vormingswerk - CCV) – instellingen
- **Peter Warson** (Pasar) – verenigingen – voorzitter FOV

3. Dagelijks Bestuur

De vergaderingen en agenda van de Raad van Bestuur worden voorbereid door het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur neemt, in een paritaire samenstelling tussen de werksoorten, de operationele leiding waar van de organisatie. De Raad van Bestuur beslist de volgende invulling voor de mandaten in het Dagelijks Bestuur:

- **Voorzitter:** Peter Warson
- **Secretaris:** Nicole Van Bael
- **Penningmeester:** Lieve Van Hoofstadt
- **Drie ondervoorzitters:** Corry Maes, John Loose, Johan Declercq

4. Staf

Een team van medewerkers ondersteunt de FOV professioneel. In 2011 werkten negen personeelsleden voor de FOV:

- **Karine Cleynhens**, administratief medewerkster (voltijds)
- **Nele Cornelis**, stafmedewerkster (voltijds)
- **Sam Deckmyn**, stafmedewerker (voltijds)
- **Liesbeth De Winter**, stafmedewerkster (voltijds)
- **Eline George**, (tijdelijke) stafmedewerkster (3/5) - ondersteuning tijdens zwangerschapsverlof van Claire Luyten
- **Claire Luyten**, stafmedewerkster (halftijds sinds september)
- **Luc Sellekaerts**, onderhoudsmedewerker (halftijds)
- **Dirk Van Aerschot**, logistiek en financieel medewerker (4/5 sinds december)
- **Dirk Verbist**, directeur (voltijds)

5. Subsidies

De FOV kan maar werken dankzij de financiële input van de lidorganisaties en van de overheid. De leden betalen een lidmaatschapsbijdrage, die is aangepast aan hun subsidiebedragen. De overheid zorgt daarnaast voor een substantiële bijdrage. De overheid subsidieerde de FOV in 2011 met 287.000 euro. Dit bedrag is, wegens besparingen, lager dan voorheen. Het ligt trouwens lager dan in het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk is bepaald. Dit decreet bepaalt dat de FOV 0,7 % krijgt van het totaal aan subsidies van de lidorganisaties.

6. Diversiteit

Sinds 2010 is bewust omgaan met diversiteit een doelstelling van de FOV. De werkgroepen, de staf, het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur van de FOV keurden namelijk een actieplan diversiteit goed. In 2011 lag het zwaartepunt op diversiteit en personeelsbeleid. De FOV schreef zich in op een instapplan diversiteit via het BNCTO¹ (Brussels Nederlandstalig Comité voor Tewerkstelling en Opleiding). De concrete uitvoering hiervan is gepland voor 2012.

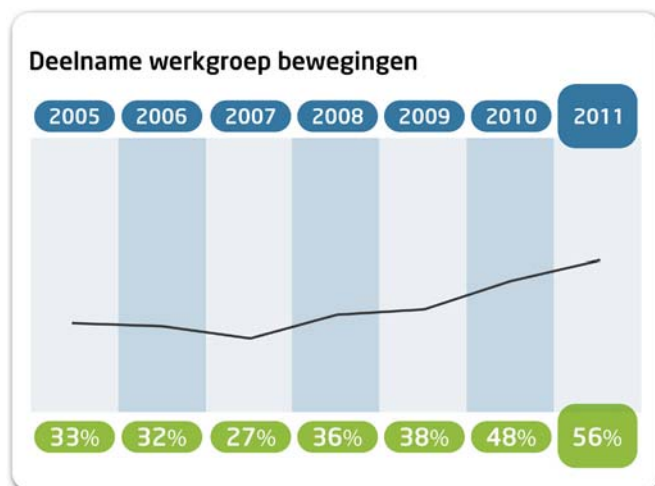
7. De FOV in contact met de leden

Om de belangen van de organisaties goed te kunnen verdedigen, houdt de FOV de band met de lidorganisaties zo nauw mogelijk. De werksoortelijke werkgroepen vervullen hierin een centrale rol.

Deze werkgroepen geven vlees en bloed aan de werking van de FOV. Maandelijks worden hier de standpunten voorbereid, de actualiteit opgevolgd, de inhoudelijke lijnen verder uitgetekend en afgetoetst, wedervaren en praktijken uitgewisseld...

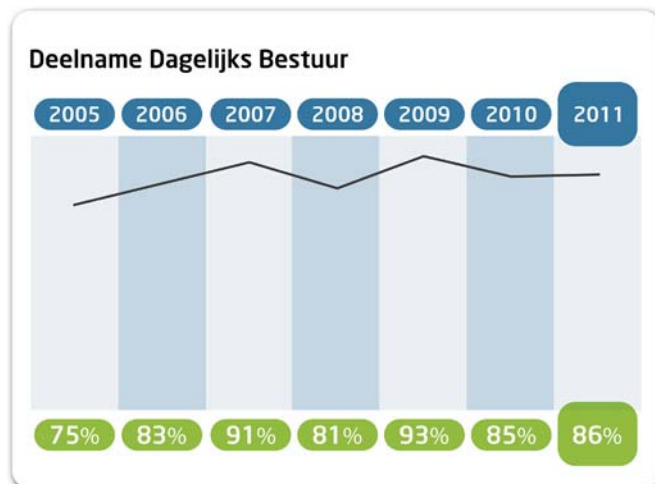
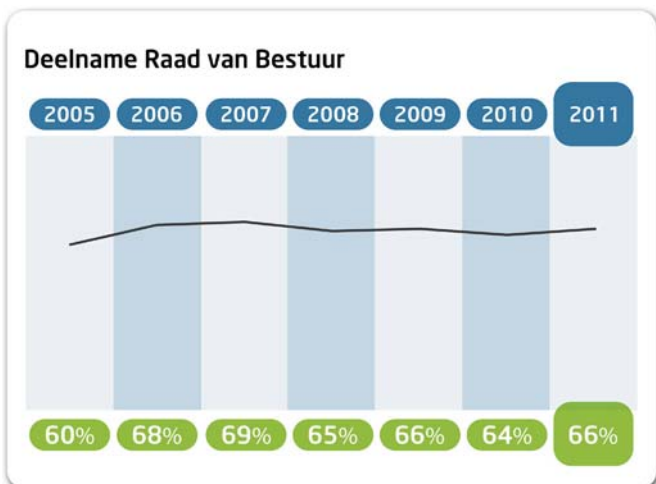
De bijgevoegde tabellen tonen de participatie aan de FOV-werkgroepen in de voorbije jaren. Het gaat telkens om de gemiddelde jaarlijkse participatiegraad op het totaal van de erkende en/of gesubsidieerde FOV-lidorganisaties. De participatie van de toegetroten leden werd niet opgenomen in de cijfers.

¹ De functie van het Brussels Nederlandstalig Comité voor Tewerkstelling en Opleiding (BNCTO) is te vergelijken met een RESOC / Regionaal Economisch en Sociaal Overlegcomité en SERR/Sociaal-Economische Raad van de Regio in Vlaanderen. Het BNCTO werd opgericht om op structurele wijze tot interactie te komen tussen het Vlaamse opleidingsbeleid en het Brussels tewerkstellingsbeleid.

De deelnamecijfers zijn over de jaren heen vrij stabiel. De cijfers van de werkssoort bewegingen tonen aan dat deze werkssoort steeds meer betrokken raakt bij de werking van de FOV en beleidsrelevante thema's. De ad-hoc werkgroep migrantenfederaties werd in 2011 afgebouwd. Uit de deelnamecijfers blijkt dat de integratie van de etnisch-culturele federaties aan de werkgroep verenigingen goed op de sporen zit. De vier federaties die in 2010 geen erkenning verkregen, kwamen één keer samen rond gegevensregistratie.

Naast de werkgroepen spelen ook de bestuursorganen een belangrijke rol in de FOV. Ook in 2011 namen de leden van het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur hun verantwoordelijkheid.

De FOV levert advies, online tools en voert een assertieve communicatie

Dienstverlening en advies

1. Dienstverlening aan lidorganisaties

NAUW CONTACT MET DE LIDORGANISATIES

De FOV blijft ook via telefoon en mail in nauw contact met haar lidorganisaties. Over onderwerpen die de agenda van de werkgroepen bepalen, volgen steevast een aantal concrete vragen (bijvoorbeeld over het decreet, de interne staatshervorming, DAC...). Ook blijven vragen van boekhoudkundige aard en vragen over sociaal recht terugkeren, net als vragen over auteursrecht, fiscale attesten, de vrijwilligerswet...

Daarnaast heeft de FOV ook een aantal uitgebreide individuele contacten. De huidige werking en de toekomstige intenties in het licht van het decretale kader, staan dan meestal centraal. Op die manier voerde de FOV in 2011 gesprekken met 13 verenigingen, 6 bewegingen en 12 vormingsinstellingen. Ook nieuwe organisaties vinden de weg naar de FOV: met zes organisaties werden in 2011 gesprekken gevoerd over een aanvraag van een startsubsidie als vereniging in 2012. Twee organisaties toonden aspiraties om in de toekomst beweging te worden.

ONLINE SERVICE: BENCHMARKING EN SUBSIDIECALCULATOR

De geautomatiseerde dienstverlening werd in 2011

verder uitgebouwd: we introduceerden een online benchmarking-instrument en een vernieuwde subsidiecalculator.

De databank van Boekstaven bevatte in 2011 ruim 100.000 gegevens. De databank was daarom rijp voor een volgende stap: organisaties toelaten de eigen gegevens te vergelijken met die van de collega-organisaties. Dat maakten we mogelijk met een online benchmarking-instrument. De webtool diept automatisch de gegevens (personeel, werking, financiën) van de eigen organisatie op uit de databank, vergelijkt ze met de gemiddelde waarden van de collega-organisaties en giet alles in overzichtelijke grafieken en tabellen. Deze kan je in een gepersonaliseerd rapport plaatsen om te bewaren of af te drukken.

Nieuwe beleidsperiode, nieuwe subsidies. De FOV wil de subsidierechten van de lidorganisaties ook in de nieuwe beleidsperiode zo transparant mogelijk maken. Daarom lanceerden we een nieuwe versie van onze online subsidiecalculator (inmiddels versie 4). Met dit instrument komen lidorganisaties of geïnteresseerden te weten op welke subsidies een organisatie recht heeft. We nemen ook prognoses op voor het volgende jaar. Via een uitgebreide helpfunctie leggen we bovendien in mensentaal uit hoe het subsidiesysteem in elkaar zit.

Algemene Vergadering 21 oktober

2. Externe dienstverlening en communicatie

DERDEN

De FOV is ook bekend bij andere organisaties en instellingen dan haar lidorganisaties. We ontvingen van buitenaf vooral inhoudelijke vragen over het sociaal-cultureel volwassenenwerk (decreet, sector, lidorganisaties) en reacties op publicaties. Naast *usual suspects* als collega-organisaties vonden ook overheden (voornamelijk provinciale diensten en gemeentes), pers en onderwijs- of onderzoeksinstellingen goed de weg naar de FOV. In de mate van het mogelijke ging de FOV-staf ook in op uitnodigingen om, met gastcolleges of lezingen, het sociaal-cultureel werk beter bekend te maken bij studenten, consultants, vrijwilligers...

NIEUW LOGO, HUISSTIJL EN BASELINE

Tijdens de Algemene Vergadering in het najaar van 2011 lanceerde de FOV een nieuwe huisstijl en een nieuwe baseline.

Voortaan gaat de FOV door het leven als de 'federatie sociaal-cultureel werk' en niet langer als 'federatie van organisaties voor volkswontontwikkelingswerk'. De nieuwe baseline illustreert de evolutie die de federatie het voorbije decennium doormaakte. Bij het ontstaan van de federatie ging een groot deel van de tijd en energie naar de technische uitrol, opvolging en evaluatie van het gloednieuwe decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Het decreet was de kern van de werking. Vandaag is dat niet anders, maar het werkveld werd ruimer. De FOV:

- telt nu ook sociaal-culturele organisaties die niet door het decreet gesubsidieerd worden onder haar leden;
- volgt dossiers op in andere beleidsdomeinen, relevant voor de werking van onze organisaties (auteursrechten, reisbureauwetgeving, integratie, lokaal cultuurbeleid...);
- gaat steeds meer partnerschappen aan met andere middenveldorganisaties (zoals bijvoorbeeld het TOI-traject met het Minderhedenforum, de Verenigde Verenigingen en Socius of de voorbereiding van de provinciale trefmomenten in samenwerking met FARO en het Forum voor Amateurkunsten...).

De focus werd dus breder, de baseline opener: 'federatie sociaal-cultureel werk'. Het drieletterwoord 'FOV' blijft behouden als naam van de organisatie.

Met de introductie van de nieuwe baseline fristen we ook onze look op. Het drieletterwoord 'FOV' in ons logo werd wat forser. We plaatsen het voortaan in een tekstballonnetje. De groene tinten uit het verleden blijven

in onze huisstijl behouden, net als een geel-oranje accent, dat nu als een felle 'citroenzeste' terugkeert.

De invoering van de nieuwe huisstijl pakken we stap voor stap aan.

federatie
sociaal-cultureel werk

"Voortaan gaat de FOV door het leven als de 'federatie sociaal-cultureel werk'. De nieuwe baseline illustreert de evolutie die de federatie het voorbije decennium doormaakte."

EXTERNE COMMUNICATIE

De FOV verzorgde niet alleen de communicatie met actoren uit de sector, maar ook naar een breder publiek.

Digizine, onze digitale nieuwsbrief, onderging in het najaar van 2011 een grondige facelift. De lay-out werd frisser, moderner en toegankelijker. De nieuwsbrief verzenden we voortaan vanaf een meer technisch geavanceerd platform. Dat laat ons onder meer toe nauwkeuriger analyses te maken over het gebruik van onze nieuwsbrief. De invoering van het vernieuwde Digizine ging gepaard met een grote promotiemailing naar nieuwe abonnees. Dat bracht het aantal abonnees op zo'n 1.900. Het is uitkijken of deze promotionele boost blijvend is. Desalniettemin is de stijgende tendens een feit (zie grafiek verder).

De trafiek op onze website blijft jaar na jaar groeien: tussen 2010 en 2011 groeide het aantal bezoeken met 30 % tot zo'n 160.000. Omwille van de vergelijkbaarheid houden we vast aan hetzelfde meetinstrument (Sip) (zie grafiek verder). De populairste pagina's waren in 2010 de pagina met de loonbarema's en de website 'Volle kracht vooruit'.

BELEIDSPOST

In het najaar van 2011 lanceerde de FOV een nieuwe halfjaarlijkse gedrukte nieuwsbrief voor beleidsmakers: **Beleidspost - update sociaal-cultureel werk**. Met deze nieuwsbrief willen we beleidsmakers die met het sociaal-cultureel werk bezig zijn, op de hoogte houden van lopende dossiers. Daarbij richten we ons in het bijzonder - maar niet uitsluitend - tot de leden van de Commissie Cultuur. Een publicatie op maat dus.

Beleidspost verschijnt voortaan minstens tweemaal per jaar, op politiek belangrijke momenten. In november 2011 bijvoorbeeld voor het eerst, naar aanleiding van de besprekingen van de beleidsbrief Cultuur en de begroting in het Vlaams Parlement. Tijdens de zittingen merkten we alvast dat onze nieuwsbrief voor de nodige stoffering en inspiratie in het debat zorgde.

3,5 miljoen euro provinciale middelen in het geding

Interne staatshervorming met... externe effecten?

De bestuurlijke hervorming van de Vlaamse provincies was de afgelopen twee jaar voer voor debat in de FOV-werkgroepen, tussen de overheden (lokaal, Vlaams en provinciaal) en in het Parlement. In 2011 werden het witboek *Interne Staatshervorming* en het planlastvermindering decreet een feit. De provincies trekken zich terug uit de structurele ondersteuning van landelijke organisaties voor sociaal-cultureel volwassenenwerk. Het cultuurbeleidsplan in gemeenten gaat op in één strategisch meerjarenplan.

1. Provinciale ondersteuning

EINDE VAN DE PROVINCIALE ONDERSTEUNING?

Heel wat organisaties binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk ontvangen momenteel structurele subsidies voor hun regionale/provinciale werking. Het witboek *Interne Staatshervorming* bepaalt dat hieraan weldra een einde komt. "De subsidiëring van landelijke organisaties sociaal-cultureel volwassenenwerk gebeurt op één niveau (Vlaamse overheid) in plaats van op twee niveaus (Vlaamse overheid en provincies)", zo staat te lezen in het witboek *Interne Staatshervorming* van de Vlaamse regering. Dit betekent dat de provincies zich terugtrekken uit de structurele ondersteuning van landelijke organisaties voor sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Volgens het witboek zal dit een aanzienlijke planlastvermindering opleveren voor de betrokken organisaties. Zij zullen maar één dossier moeten doorsturen naar één overheid. Omdat op Vlaams niveau net een nieuwe beleidsperiode is gestart, voorziet het witboek in overgangperiodes.

Provincies zullen wél nog projectmatig kunnen ondersteunen wanneer organisaties bijvoorbeeld een gebiedsgericht project of een project naar een bijzondere doelgroep opzetten.

NAAR EEN ANDER SUBSIDIESYSTEEM?

De implicaties van deze veranderende regelgeving zijn groot voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Voorzichtige schattingen stellen dat er momenteel vanuit de provincies om en bij de 3,5 miljoen euro naar de sector gaat. Het verzamelen van correcte en volledige cijfers blijkt echter niet evident. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk is immers provinciaal ook aanwezig in andere beleidsdomeinen dan cultuur. Sociaal-culturele organisaties krijgen bijvoorbeeld ook middelen voor hun bijdrage aan welzijn, milieu, onderwijs... De eerste overlegvergaderingen tussen administratie, de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP), kabinet, departement en de FOV hadden plaats in oktober 2011. Er zijn nog geen bindende afspraken gemaakt over de contouren van een nieuw systeem van subsidiëring.

"GEEN BESPARIINGSOPERATIE"

Voor de organisaties zijn de provinciale middelen erg belangrijk om hun werking in stand te houden. Gelukkig biedt het witboek de nodige garanties. Het stelt dat een verschuiving van de taken ook gepaard moet gaan met een verschuiving van de middelen. "...[O]m te vermijden dat bepaalde sectoren of organisaties omwille van een bestuurlijke wijziging minder middelen zouden ontvangen. De interne staatshervorming is immers geen besparingsoperatie." De FOV zal ook het volgende jaar nauwgezet blijven toezien op deze afspraak.

2. Het planlastvermindering decreet en de lokale besturen

Aan het verhaal over het groenboek en het witboek Interne Staatshervorming (hervorming relatie tussen Vlaanderen en de lokale besturen) is ook een luik planlastvermindering (meer vrijheid en minder papier voor gemeenten) gekoppeld. De FOV formuleerde in het voorjaar van 2011 heel wat bemerkingen bij het ontwerpdecreet planlastvermindering voor lokale besturen:

De sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk kant zich geenszins tegen een planlastvermindering voor de lokale besturen. Waar administratieve overlast en betutteling een feit zijn, moeten ze verminderen. Wel stellen we ons vragen bij de praktische invulling van dit decreet. Het decreet planlastvermindering roept vragen op, omdat het wellicht kansen schept, maar ook weinig kapstokken biedt om de lokale participatie te verzekeren, de lokale aandacht voor het sociaal-culturele volwassenenwerk te behouden, en de financiële situatie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk te garanderen.

Het sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt reeds jaar en dag geroemd voor zijn belangrijke rol in de sociale cohesie, voor het aanzetten tot burgerschap, de ontplooiing van individuen en het tegengaan van de verzuring in de maatschappij. De basis van veel van deze successen bevindt zich op het lokale niveau. De FOV vindt het dan ook noodzakelijk om optimaal betrokken te

worden bij verdere besprekingen van beleidsprioriteiten, impulssubsidies en een herwerking van het decreet lokaal cultuurbeleid. Hiervoor stapt de FOV samen met het Forum voor Amateurkunsten naar de overheid.

Het planlastdecreet werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 8 april 2011. Bedoeling is dat de nieuwe gemeentebesturen na de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012 met minder Vlaamse planlast kunnen starten. Het planlastdecreet heeft gevolgen voor andere decreten, zoals bijvoorbeeld het decreet lokaal cultuurbeleid. Het decreet lokaal cultuurbeleid bepaalt aan welke criteria het cultuurbeleid van steden en gemeenten moet voldoen. Het decreet bevat ook enkele belangrijke waarborgen (inspraak en financieel) voor het verenigingsleven.

Op 9 juni 2011 beantwoordde Cultuurminister Joke Schauvliege in dat kader enkele vragen van Bart Caron (Groen), Paul Delva (CD&V) en Lieven Dehandschutter (N-VA). De antwoorden van de minister gaven alvast een vrij geruststellend beeld: het lokale verenigingsleven zou niet onder de hervorming lijden. De antwoorden van de minister lichtten ook een tip van de sluier over haar (ontwerp)prioriteiten voor het lokaal cultuurbeleid.

In 2012 verwachten we de definitieve beleidsprioriteiten.

Volle kracht vooruit: the making of

Herverdeling van tewerkstellingsmiddelen gaat van start

DAC: delicate puzzel krijgt vorm

In 2011 bracht de administratie alles in stelling om de DAC-normalisatie effectief van start te kunnen laten gaan op 1 januari 2012. Dit is een belangrijke operatie: de volgende jaren worden de middelen voor niet minder dan 235 voltijdse equivalenten (vte's) geleidelijk herverdeeld onder de sociaal-culturele organisaties. De FOV informeerde de organisaties via de werkgroepen en met een afzonderlijke publicatie over de technische en concrete implicaties van de herverdeling.

Het DAC-decreet van 7 mei 2004 geeft een wettelijke onderbouw aan de regularisering van DAC-werknemers in de culturele sector en stelt een verdere normalisering in het verschiet.

Met de regularisering van de DAC'ers in 2002 kregen de betrokken werknemers een normaal arbeidsstatuut en werden zij voortaan minstens verloond op basis van de vigerende loonschalen in de sociaal-culturele sector. De normalisering houdt in dat de toewijzing van deze middelen voor een aanvullende tewerkstelling moet verlopen op basis van objectieve parameters. Hierdoor zullen sommige organisaties die in het verleden DAC-personeelsleden tewerkstelden middelen moeten inleveren en zullen andere organisaties dan weer middelen toegekend krijgen om aanvullende tewerkstelling te realiseren.

In 2010 besloot minister Schauvliege om de normalisatie met één jaar uit te stellen, omdat er nog belangrijke budgettaire en juridische hinderpalen waren. In dat jaar werd dan ook onderhandeld over een uitvoeringsbesluit. Nadat de budgettaire hinderpalen waren weggewerkt, werd in het voorjaar van 2011 het uitvoeringsbesluit dat

de herverdeling regelt, goedgekeurd. Dit zorgde voor rechtsgrond om de herverdelingsoperatie effectief van start te laten gaan. Midden juni stuurde de administratie aan elke organisatie een brief met hierin de mededeling over hoeveel trekkingsrechten zij beschikt voor de volgende beleidsperiode.

De FOV informeerde de organisaties via de werkgroepen en met een afzonderlijke publicatie over de technische en concrete implicaties van de herverdeling. De administratieve procedure kende een orgelpunt in november 2011, toen de erkende en gesubsidieerde organisaties een brief kregen waarin werd vermeld wat de herverdeling concreet voor hen betekent. Voor een deel van de organisaties houdt dit in dat zij geleidelijk tewerkstellingsmiddelen verliezen. Een ander deel krijgt perspectief op bijkomende middelen. Omwille van de geleidelijke afbouw bij de organisaties die middelen moeten afstaan, kunnen de organisaties die voor de eerste keer tewerkstellingsmiddelen verkrijgen op 1 januari 2012 aanspraak maken op het subsidie-equivalent van een halftijdse werkkraft.

Vormingplus Fase 2

Eind 2010 werden de Vormingsplus-centra geconfronteerd met een vermindering van hun budget met 25 %. Er kwam een eenmalige financiële tegemoetkoming om de overgang naar de subsidievermindering mogelijk te maken (fase 1). Ook inhoudelijk kregen de volkshogescholen echter klappen: hun takenpakket werd aangepast en ingeperkt. De centra staken in 2011 de koppen bij elkaar om na te denken over de inhoudelijke invulling van de vernieuwde opdrachten (fase 2).

FASE 1

Eind 2010 werden de Vormingsplus-centra geconfronteerd met forse veranderingen. In 2011 bespaarde minister van Cultuur Joke Schauvliege 2 miljoen euro op de volkshogescholen. Dit betekende een vermindering van hun budget met 25 %. De effecten van de besparingen zijn merkbaar vanaf 2011.

Deze zware budgettaire ingrepen betekenden dat de Vormingsplus-centra belangrijke beslissingen moesten nemen inzake de personeelsbezetting, de herwerking van de beleidsplannen 2011-2015, het herbekijken van de samenwerkingsverbanden...

Om de besparingspijn te verzachten, zette de minister in op enkele begeleidende maatregelen.

Er kwam een eenmalige financiële tegemoetkoming met een subsidie-enveloppe van 500 000 euro. De enveloppe diende voor sociale en kwalitatieve maatregelen om de overgang naar de subsidievermindering mogelijk te maken. De Vormingplus-centra werkten samen met de FOV een verdelingsvoorstel en een administratieve procedure uit. De centra sloten ook met de vakbonden een akkoord op maat af over de begeleidende maatregelen.

FASE 2

Ook inhoudelijk kregen de volkshogescholen klappen. De taken van de centra werden aangepast. Een decreetwijziging schrapte de coördinatie- en afstemmingsopdracht en verving deze door een samenwerkingsopdracht. Vanaf 2011 hebben de Vormingplus-centra dus de volgende drie opdrachten:

- een eigen aanbod niet-formele educatie verzorgen;
- dit aanbod spreiden over de regio;
- het eigen aanbod bekend maken bij het brede publiek en samenwerking opzetten om het aanbod niet-formele educatie in de regio te versterken.

Wanneer we de middelen en aandacht voor niet-formele educatie vergelijken met het gehele vormings- en opleidingslandschap in Vlaanderen (Centra voor Volwassenonderwijs, het Deeltijds Kunstonderwijs, Syntra...), dan merken we dat de Vormingsplus-centra niet rijkelijk bedeeld zijn. Ook hier is het alle hens aan dek om in het kader van het levenslang en levensbreed leren het sociaal-cultureel werk als partner bij deze grotere spelers in het vizier te krijgen.

De centra staken de koppen bij elkaar om na te denken over de inhoudelijke invulling van de vernieuwde opdrachten. De gesprekken verliepen op basis van de zogenaamde 'fase 2-nota'. Ook de andere werksoorten binnen de FOV werden bij het denkproces betrokken. Dit omwille van de bijkomende focus op synergie en samenwerking.

De komende jaren zetten de volkshogescholen verder in op hun basisopdracht: een relevante, regionale actor zijn in de niet-formele educatie. Op deze basisopdracht werken de centra verder met zes klemtonen gespreid over drie assen:

- eigen aanbod en lokale, regionale samenwerking;
- continuïteit en innovatie;
- verbreding en verdieping.

Beleidskeuzes, regionale vragen, verwachtingen bij samenwerkingspartners, deelnemers, de andere aanwezige actoren en de sociaal-economische of socio-culturele situatie in de regio bepalen voor elk centrum de eigen accenten op de drie assen.

De werkgroepen en bestuursorganen van de FOV bespraken de nota uitvoerig. In juli en december 2011 volgde hierop een gesprek met het kabinet Schauvliege en de administratie. De Vlaamse overheid toonde zich positief over het uitgetekende concept en de trajecten die hieraan zijn verbonden.

Bovenbouw en overheid werken samen om sector in kaart te brengen

Gegevensregistratie

In januari 2011 nodigde de administratie het steunpunt Socius en de FOV uit voor een vergadering over “gegevensregistratie”. Na een eerste verkenningronde ontstond een akkoord over de uitgangspunten voor registratie in de sector. Boekstaven vormt onder andere de basis. Om één en ander in goede banen te leiden, sloot de administratie met de VUB een onderzoeksovereenkomst.

SECTOR IN KAART EN OP DE KAART

In januari 2011 nodigde de administratie het steunpunt Socius en de FOV uit voor een vergadering over “gegevensregistratie”. Hiermee gaf de overheid uitvoering aan één van de beleidspunten die minister Joke Schauvliege in haar beleidsnota en beleidsbrief had geformuleerd: de sector in kaart brengen.

In het voorjaar van 2011 werd een eerste verkenningstraject afgelegd. Dit gebeurde zowel met de verantwoordelijken van de respectieve organisaties, als met de werksoortelijke aanspreekpunten.

UITGANGSPUNTEN

In oktober 2011 waren de administratie, het kabinet en de FOV het eens over volgende uitgangspunten:

- de sector en overheid willen een gemeenschappelijk traject/draagvlak rond gegevensregistratie ter

- bevordering van de zichtbaarheid van de sector;
- deze gegevensverwerking staat niet ten dienste van individuele controle en/of evaluatie, maar gebeurt in het kader van het weergeven van de collectieve staat van de sector;
- basis voor dit alles is en blijft: geen planlastverhoging en draagvlak binnen de sector;
- er wordt niet van een wit blad vertrokken, maar van wat al bestaat (waaronder de gegevens uit Boekstaven).

Om een en ander in goede banen te leiden, sloot de administratie met de VUB een onderzoeksovereenkomst. Prof. Ignace Glorieux en zijn team kregen de opdracht het bestaande materiaal te evalueren en eventueel aanpassingssuggesties te formuleren. Hiertoe werd een stuurgroep opgericht waarvan, naast de administratie, ook de FOV en Socius deel uitmaken. Streefdoel is om in het najaar van 2012 het proces af te ronden.

Algemene Vergadering 21 oktober

FOV laat de stem van de sector klinken

Positionering van de sector

De FOV vertegenwoordigt dagelijks het sociaal-cultureel volwassenenwerk in tal van overlegstructuren. Daarnaast zet de federatie in 2011 ook sterk in op samenwerkingsverbanden met andere organisaties, om samen onze sector(en) op de kaart te zetten.

1. Vertegenwoordigingen

De FOV vertegenwoordigt op dagelijkse basis het sociaal-cultureel volwassenenwerk in tal van overlegstructuren. We geven een overzicht van de voornaamste.

SARC

Onze sector en de FOV zijn goed vertegenwoordigd in de SARC (Strategische AdviesRaad voor Cultuur). De Raad zat in 2011 niet stil: ze bracht onder meer adviezen uit over het planlastverminderingdecreet, de geluidsnormen, de beleidsbrief Cultuur en de decreten op het lokaal cultuur-, jeugd- en sportbeleid.

DE VERENIGDE VERENIGINGEN

De FOV is een actief lid van 'de Verenigde Verenigingen', het erkende samenwerkingsverband van en voor middenveldorganisaties in Vlaanderen. De Federatie volgt vanuit de kerngroep van het platform alle beleidsontwikkelingen voor het middenveld op de voet. 'de Verenigde Verenigingen' trok zich het dossier van de "openbare aanbestedingen" aan: een dreigend KB dat voor heel wat organisaties voor administratieve en juridische overlast zal zorgen. Daarnaast organiseerde

het platform enkele initiatieven rond innovatie: innovatie in de werking van verenigingen, in beleidsvoering en de relatie tussen middenveld en overheid.

ISOC

Het ISOC (Intersectoraal Overleg Cultuur) is een informeel overlegplatform voor de diverse cultuursectoren in Vlaanderen en behartigt de sectoroverschrijdende belangen van zijn leden. De FOV maakt er deel van uit. Het ISOC was in 2011 voornamelijk bezig met dossiers als de billijke vergoeding, auteursrechten en administratieve vereenvoudiging.

ONDERZOEK

De FOV houdt de vinger aan de pols bij onderzoek naar de sociaal-culturele sector. In 2011 faciliteerden we binnen onze werkgroepen de bevraging van Socius over een onderzoeksagenda voor de volgende jaren. We hielpen enkele thesisstudenten verder en legden en onderhielden contacten met diverse onderzoekers om de academische interesse voor onze sector levendig te houden.

2. Volle kracht vooruit

Na de zure protestmaanden tegen de besparingen eind 2010 was het tijd voor een omslag in de FOV-communicatie. In april startten we daarom de actie 'Volle kracht vooruit'. We wilden dat overheid en politiek na de zware besparingsrondes opnieuw zouden investeren in sociaal kapitaal. We lanceerden de actie met een internetfilmje. Gezicht van het project was Showbizz

Bart. De showbizreporter toont zich in het filmpje op behoorlijk pijnlijke wijze solidair met onze sector. De website www.vollekracht.be en de bijhorende succesvolle Facebook-pagina ondersteunden de actie. Tal van kranten maakten melding van de campagne. Ook zowat alle nieuwssites en Joe FM namen onze berichtgeving over.

De Volle kracht-actie ging gepaard met een petitie / verzameling van getuigenissen. 4.800 mensen ondertekenden onze eis en lieten in een boodschap weten waarom de sector steun verdient. Tijdens de Algemene

Vergadering van de FOV op 21 oktober 2011 bezorgden we de petitie aan de leden van de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement.

3. TOI: positionering etnisch-culturele federaties

In 2011 kwam het positioneringstraject van de etnisch-culturele federaties op kruissnelheid. Vanuit de sociaal-culturele methodiek zijn deze federaties op de snijlijn van integratie en emancipatie actief op verschillende beleidsdomeinen zoals onderwijs, welzijn, werk, wonen, armoede, inspraak en participatie... Door dit traject willen de federaties samen met enkele bovenbouworganisaties, waaronder de FOV, Socius en

het Minderhedenforum, hun veelzijdige werking meer bekend en bemind maken. In 2011 verzamelden we goede praktijken, sloten we een onderzoeksovereenkomst met het HIVA (KU Leuven) en maakten we een voorstellingsbrochure van de federaties drukklaar. In 2012 pakten we publiek uit met de resultaten van TOI. 'de Verenigde Verenigingen' en de Koning Boudewijnstichting ondersteunen het project.

4. Panelgesprek politici

De FOV was op vrijdag 21 oktober te gast in het Vlaams Parlement. In samenwerking met de diensten van De Loketten organiseerden we er onze Algemene Vergadering. Meteen de gelegenheid om de parlementsleden in eigen huis te bevragen over hun inzicht in de rol van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in een samenleving die aan heel wat veranderingen onderhevig is. De politici van dienst waren Lieven Dehandschutter (N-VA), Paul Delva (CD&V), Philippe De Coene (sp.a) en Bart Caron (Groen). Frie De Greef (voorzitter sectorraad Sociaal-Cultureel Werk van de SARC) leidde het geheel in goede banen. 130 vertegenwoordigers van de sector vormden het luisterend oor.

De parlementsleden maakten geen opbeurende analyse van de mogelijkheden van de politiek om effectief met de

maatschappelijke veranderingen om te gaan. Bij menig waarnemer viel een duidelijke evolutie in het denken op. Daar waar enkele jaren geleden het "primaat van de politiek" nog opgeld maakte, leverden de panelleden vandaag een zeer zelfkritische, authentieke evaluatie van het politieke bedrijf. Zij voelden aan dat het gebrekkig draagvlak van de politiek, een terugtrekkende rol van de overheid en het evolueren naar een meer uitsluitende samenleving belangrijke drijfveren zijn om veel offensiever en explicieter het samenspel met de sector aan te gaan. De fundamentele wankelen en de politiek ziet zich niet alleen de stutten leveren.

Johan de Graeve, directeur Informatie en Externe Relaties van het Vlaams Parlement, sloot de Algemene Vergadering af met een toespraak waarin hij zijn pet afdeed voor wat het sociaal-cultureel werk dagelijks doet.

Algemene Vergadering 21 oktober

Boekstaven 2011

Ook in 2011 brachten we een editie van Boekstaven uit. We merken in onze cijfers een continue lichte stijging van het aantal deelnames aan publieksactiviteiten. Hoewel het globale aantal vrijwilligers lichtjes toeneemt, zien we een daling in het aantal bestuursvrijwilligers. De besparingen hebben (in 2010) nog geen effect op het aantal personeelsleden. Wel wordt er meer en meer deeltijds gewerkt. De totale financiële omzet van de sector stagneerde in 2010 voor het eerst.

DE VIER WERKSOORTEN NADER BEKEKEN

Verenigingen zijn een trede tussen droom en daad. Naast ontmoeten en samenzijn bieden verenigingen aan burgers een kader om de samenleving vorm te geven. Week na week brengen ze met hun lokale netwerken de meest diverse mensen samen rond de meest uiteenlopende thema's. Enerzijds 'empoweren' ze door activiteiten en acties hun achterban. Anderzijds creëren ze (draagvlak voor) maatschappelijke verandering. Met zo'n 182.000 vrijwilligers neemt deze werksoort het leeuwendeel (94 %) van de vrijwilligers in de hele sector voor zijn rekening. Van deze vrijwilligers nemen 135.000 een verantwoordelijkheid op als bestuurder. Met 2,2 miljoen leden, 9,2 miljoen deelnemers aan activiteiten en gemiddeld 43 afdelingen in elke Vlaamse en Brusselse gemeente weten de verenigingen zich verzekerd van een stevige achterban.

Bewegingen ontwikkelen expertise over brandende maatschappelijke thema's en dragen hun mening uit via campagnes en acties. Deze meestal kleine maar assertieve organisaties zijn van vitaal belang voor de kwaliteit van onze democratie. Bewegingen willen meestal een verandering teweeg brengen, zowel bij mensen als in de structuren die ons omringen. Hiervoor maken ze gebruik van zowel individuele als collectieve (actie)methodes. Een geschikt wetgevend kader creëren voor de systeemkritiek die bewegingen leveren, is geen evidentie. Toch zijn bewegingen tevreden met het kader dat het sectordecreet schept. Het biedt een vrijplaats om aan duurzame transitie te werken, zonder inhoudelijke inmenging.

Vormingplus-centra bieden hun deelnemers brede en laagdrempelige vorming over allerlei thema's. Ze werken regionaal en trachten hun vormingsaanbod maximaal binnen hun regio te spreiden. Samen met partners

coördineren en promoten ze het vormingsaanbod in de regio. Dankzij de centra is er steeds een Vormingplus-activiteit voor iedereen en bij iedereen in de buurt. Het aantal deelnames groeide met 40 % en het aantal samenwerkingsverbanden verdubbelde. Gemeenten, steden, cultuur- en gemeenschapscentra, welzijnsorganisaties en OCMW's zijn de belangrijkste partners. De centra gaan op zoek naar creatieve manieren om mensen – ook maatschappelijk kwetsbare mensen – te bereiken en participatiedrempels te slopen. Het aanbod blijft daarbij relevant en to the point. De centra

zetten bijvoorbeeld stevig in op digitale geletterdheid, interculturaliteit en duurzaamheid.

Landelijke vormingsinstellingen bieden gespecialiseerde of syndicale vorming aan. Andere vormingsinstellingen werken specifiek voor en met personen met een handicap. Je kan bij hen terecht voor zowel laagdrempelige als meer diepgaande vorming. De instellingen zijn geen 'generalisten', maar specialisten: ze zijn gepokt en gemazeld in een welbepaald vakgebied en blijven hun expertise verder ontwikkelen. Ook methodisch, over de manier waarop dingen geleerd worden, hebben de instellingen deskundigheid in huis. Ze plannen hun leerprocessen strategisch en bewaken de kwaliteit nauwgezet. Het gaat bij de instellingen om meer dan het opdoen van kennis. Deelnemers leren reflecteren over hun eigen handelen, leren bewust kiezen, ontwikkelen een kritische zin ten aanzien van de maatschappij, nemen hun ontwikkeling sterker in de hand... De landelijke vormingsinstellingen realiseerden in 2010 zo'n 10.500 activiteiten voor zowat een kwart miljoen deelnemers.

MENSEN EN MIDDELEN

De inkomsten en uitgaven van de sector bedragen samen 173 miljoen euro. 40 % hiervan zijn subsidies. Of anders gezegd: de sector genereert 60 % van zijn middelen zelf. De structurele subsidies, die de organisaties ontvangen op basis van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, zijn goed voor slechts 29 % van de inkomsten.

Personeelskosten zijn de grootste uitgavenpost: globaal gaat 53 % van de uitgaven in de sector naar personeel. De personeelskosten bedragen samen 135 % van de subsidies uit het decreet, inclusief de recuperatie van

personeelskosten.

Uit de cijfers blijkt dat de organisaties uit de sector veel nevenactiviteiten moeten ontwikkelen ter ondersteuning van hun corebusiness, hun decretale opdrachten. De buffers zijn vaak beperkt, zeker bij kleine organisaties. Organisaties doen ook in grote mate aan voorfinanciering, waarbij het vaak onzeker is of ze uiteindelijk alle subsidies ontvangen waar ze recht op hebben. Die onzekerheid wordt versterkt door de besparingen. De sector stagneerde financieel in 2010, de inkomsten uit subsidies daalden met ongeveer 2 %. Voor de Vormingplus-centra, de migrantenverenigingen en de meeste bewegingen verminderen de subsidies bovendien nog aanzienlijk vanaf 2011.

Het lijkt erop dat organisaties zich in 2010 konden organiseren op de krimp in hun budget, zonder aan de personeelsaantallen te raken. We zien in 2010, buiten een gestage toename van deeltijds werk, geen significante evolutie in de personeelsaantallen.

De sector telt in totaal zo'n 2.188 personeelsleden (1.783 voltijdse equivalenten), waarvan er 1.956 worden ingezet voor sociaal-cultureel volwassenenwerk (1.467 voltijdse equivalenten). Daarnaast doet de sector een beroep op de diensten van 5.200 (inhoudelijke) freelancers. Drie kwart van de personeelsleden is hooggeschoold, 70% van hen is vrouw.

Het personeelsverloop bedraagt 11 %: 6 % van de werknemers verliet haar organisatie op eigen initiatief (vrijwillig), 4 % vertrok onvrijwillig (bij 0,7 % is de reden onbekend). Het verloop is het grootst bij jonge mensen en in bewegingen en Vormingplus-centra. 46 % werkt deeltijds: het aandeel deeltijds werkenden neemt gestaag toe.

Kristien Vermeersch en Yves Larock over de geplande decreetwijzigingen

Aan het woord

In 2011 kwamen twee symbooldossiers in een stroomversnelling: een erkenning voor de bewegingen en een verbreding van de decretale toepassing van niet-formele educatie bij de landelijke vormingsinstellingen. Beide zijn reeds jaren actiepunten voor de FOV. In de loop van het jaar werkte het kabinet-Schauvliege in overleg met de FOV aan een decreetwijziging. We peilden bij Kristien Vermeersch (Fairfin / Netwerk Vlaanderen) en Yves Larock (Stichting Lodewijk De Raet) naar hun mening over de dossiers.

1. Erkenning van de bewegingen

Als laatste werksoort van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk zullen de bewegingen nu ook over een erkenning beschikken. Het steeds opnieuw vastleggen van de subsidie-enveloppe bij de start van een beleidsperiode verdwijnt daarmee. De bewegingen zullen bovendien in de toekomst niet meer plotsklaps hun subsidie kunnen verliezen. In het voorstel van decreetwijziging is een sanctioneringsprincipe ingebouwd, waarbij een beweging bij een negatieve eindevaluatie 20 % (voor de eerste toepassing: 10 %) van haar subsidiebedrag verliest.

De decreetwijziging grijpt vooral in op de bestaansonzekerheid van de organisaties. Organisaties krijgen de kans een langetermijnstrategie te ontwikkelen. De overheid drukt op deze manier haar appreciatie uit voor het maatschappelijk waardevolle werk van de bewegingen, ze wil het bewegingswerk een structurele basis geven die verder reikt dan een vijfjarig bestaan.

We peilden bij Kristien Vermeersch, coördinator van de sociaal-culturele beweging Fairfin, naar haar kijk op de ontwikkelingen.

Wat betekent deze decreetwijziging concreet voor je organisatie?

“Eerste positief praktisch punt is dat we nu zonder probleem in teksten kunnen vermelden ‘Fairfin is een erkende sociaal-culturele beweging’. Tot nu toe moesten we er constant op wijzen dat de formulering ‘Fairfin is een gesubsidieerde sociaal-culturele beweging’ moest gebruikt worden.

Maar belangrijker is uiteraard het feit zelf dat we als beweging erkend worden. Dit betekent een grotere relatieve zekerheid op subsidiëring. Blijft dat we bij een ‘onvoldoende’ een deel van de subsidies kunnen verliezen en blijft ook dat de ‘beschikbaarheid van de kredieten’ een onzekere factor is. Maar toch is deze relatieve garantie op een structurele inkomst meer dan welkom. Het stelt ons in staat op langere termijn te plannen en het personeel met minder onzekerheid op te zadelen.

Een erkenning heeft ook een symbolische waarde. De erkenning door de overheid geeft aan dat de gemeenschap Fairfin een volwaardige beweging vindt in de samenleving. Kortom, dat wat we doen als zinvol geacht wordt, niet voor eventjes maar op langere termijn. Dat kunnen we enkel beamen!”

Op welke manier is deze wijziging niet alleen positief voor jouw organisatie *an sich*, maar is het ook een goede zaak voor de werksoort bewegingen in zijn geheel?

“Het feit dat de overheid sociaal-culturele bewegingen erkent, is een publieke uiting van de waarde die ze eraan hecht. Vermits een erkenning de termijn van een beleidsperiode overschrijdt, gaat het ook om een langduriger engagement. Men erkent dat bewegingen belangrijk zijn voor de samenleving, dat burgers het recht hebben zich te organiseren en op te komen voor bepaalde facetten in de samenleving en dat het gerechtvaardigd is hiervoor gemeenschapsmiddelen in te zetten. Bewegingen zijn niet bezig met *hot items* of akefietjes. Ze ijveren voor essentiële positieve structurele veranderingen in de samenleving.

Ook het feit dat de werksoort bewegingen nu op meer

gelijke voet staat met de andere werksoorten (die reeds een erkenning konden bekomen) leidt tot een evenwichtiger situatie. De sociaal-culturele bewegingen verlaten stilaan hun hokje van 'restcategorie' en worden toegelaten tot de club van de 'erkenden'.

Erkende bewegingen krijgen op deze wijze een relatieve zekerheid op structurele inkomsten. Zeker

voor organisaties die 'in beweging' zijn, is dit meer dan welkom. Overheidssteun is voor de meeste bewegingen slechts een deel van hun inkomsten. Andere inkomsten zijn meestal nog minder zeker of heel tijdelijk, waardoor het kunnen rekenen op minstens 1 structurele ondersteuning van levensbelang is.

We zijn dus blij dat ook een decreet soms kan bewegen!"

2. Niet-formele educatie

De voorwaarden voor het opzetten van niet-formele educatie versoepelen. Landelijke vormingsinstellingen zullen meer dan vroeger kunnen inzetten op vorming in gesloten en in arbeidsgelateerde contexten. De minister wil zo inzetten op een lerende samenleving met competente burgers. De plaats en de setting waarin geleerd wordt, is ondergeschikt aan het belang van levenslang en levensbreed leren. Concreet betekent dit dat er uitzonderingsmogelijkheden zijn voor kaders en multiplicatoren uit de non-profit (beperking tot maximaal 20 % van het aanbod). Kadervorming voor mensen uit de culturele sector blijft onbeperkt mogelijk. De decreetwijziging wil ook meer gesloten aanbod vrij maken voor mensen met een educatieve achterstand (tot 40 %) en – vanaf nu ook – voor mensen die omwille van de aard van hun handicap niet kunnen participeren aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk (tot 20 %).

We peilden bij Yves Larock naar de verwachte effecten van deze toekomstige decreetwijziging. Yves Larock is directeur van Stichting Lodewijk de Raet, een gespecialiseerde vormingsinstelling.

Wat betekent deze decreetwijziging concreet voor je organisatie?

"Al toen het decreet van 2003 geconcipeerd werd, uitten we ernstige bedenkingen bij de beperking van het vormingsaanbod tot open aanbod in de autonome levenssfeer. De betoelaging van onze kadervormingen werd in artikel 23 van het decreet drastisch aan banden gelegd. Wijzelf definiëren kadervorming als de persoonlijke en functionele niet-formele educatie van mensen die met mensen werken. De deelnemers aan kadervorming zijn voor ons de 'multiplicatoren' voor een meer participatieve samenleving.

Via kadervorming vergroot de impact van onze organisatie en dus ook het maatschappelijk rendement van de subsidies die de overheid (als representant van de samenleving) in onze organisatie investeert.

De huidige decreetwijziging is een positieve toegift van de overheid en een erkenning dat in 2003 een verkeerd standpunt werd ingenomen. Praktisch betekent de decreetwijziging dat we nu een beetje meer ademruimte krijgen om onze expertise met kadervorming (rond het versterken van participatie en cocreatie) verder te ontwikkelen en in te zetten. Om echter voluit onze rol te kunnen spelen als middenveldorganisatie zou de beperking in artikel 23 helemaal opgeheven moeten worden."

Op welke manier is deze wijziging niet alleen positief voor jouw organisatie *an sich*, maar is het ook een goede zaak voor de werksoort landelijke vormingsinstellingen in zijn geheel?

"De decreetwijziging is niet meer dan een zeer logische stap in de richting van een beleid dat rekening houdt met maatschappelijke evoluties inzake levenslang en levensbreed leren. Al bijna vijftien jaar geleden vatte Theo Jansen (RU Nijmegen) een kernaspect van die evoluties als volgt samen: "Het ligt voor de hand dat de scheidingslijnen tussen algemene en professionele vorming vervagen. Zeker in een samenleving waarin (betaalde) arbeid als een noodzakelijke voorwaarde wordt gezien voor zowel de ontwikkeling van een persoonlijke identiteit als voor de participatie aan en de integratie in het maatschappelijk leven".

Bedrijven en non-profit organisaties zijn al meer dan dertig jaar bezig met het opheffen van de scheidingslijn tussen algemene en professionele vorming. Met als resultaat: tienduizenden uren vorming rond sociale competenties, zelfstandig handelen, keuzes maken, leren leren, verantwoordelijkheid dragen, opkomen voor zichzelf... Het is wenselijk dat landelijke vormingsinstellingen een deel van die koek overnemen. Niet omwille van een eventuele verhoging van inkomsten, maar met de ambitie om met onze maatschappijrelevante invalshoeken een groter en vooral veel breder publiek te bereiken. In de context van een steeds sterker verkokerende overheid, zouden wij het moedig vinden als onze ministers de landelijke vormingsinstellingen daarin zouden ondersteunen. Kortom, we hopen van harte dat deze ademruimte gevende decreetwijziging een voorbode mag zijn van een ruimere visie van de Vlaamse overheid op de rol van sociaal-culturele landelijke vormingsinstellingen."

Andere dossiers

Naast de belangenbehartiging in het kader van het decreet, komt de FOV ook op andere domeinen op voor haar lidorganisaties. We schetsen enkele dossiers die in 2011 onze volle aandacht kregen.

CULTUUREDUCATIE

De FOV volgde de vernieuwing in het Deeltijds Kunstonderwijs (DKO) op en onderzocht hierin de kansen voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Eind 2011 werd het HIVA-onderzoek 'Veldtekening cultuureducatie' voorgesteld. Dit onderzoek brengt de cultuureducatieve spelers in kaart die geen deel uitmaken van het formele onderwijs. De FOV kijkt hoopvol uit naar het strategisch plan 'cultuureducatie' dat begin 2012 gepresenteerd wordt en waarin dit onderzoek kadert. Het strategisch kader moet de basis vormen voor de beleidsmatige samenwerking tussen Cultuur, Onderwijs en Jeugd inzake cultuureducatie.

FISCALE ATTESTEN

De problematiek rond het niet uitreiken en het laattijdig uitreiken van erkenning voor fiscale attesten bleef ook in 2011 een heikel dossier met weinig politieke 'beweging'. Naar aanleiding van de Solidariteitsprijs voor Goede Doelen die De Standaard uitreikte in augustus 2011, publiceerde de FOV in die krant een opiniestuk.

We besloten: "Het is hoog tijd om het systeem van de fiscale attesten weer vlot te trekken. Zelfs in politiek en financieel moeilijke tijden. Meer nog: net nú, op het moment dat de overheid bespaart op subsidies, worden giften een steeds belangrijkere levensader voor goede doelen. Bovendien bouwen we, door 'geven' te promoten, een meer solidaire en activistische samenleving. Alle beetjes helpen. Een kleine ingreep van de overheid in ruil voor zo'n return. Dat is toch een kleine prijs voor solidariteit?"

OPENBARE AANBESTEDINGEN

Onzorgvuldige omzetting van Europese regelgeving zorgt ervoor dat niet alleen grote spelers maar ook kleine verenigingen onder de wetgeving op openbare aanbestedingen vallen. Naar verluidt zou een nieuw Koninklijk Besluit klaargestoomd worden om deze wet vanaf april/mei 2012 ook op onze sector van kracht te laten zijn.

Deze wetgeving vloeit voort uit een Europese richtlijn en zorgt ervoor dat overheden of overheidsorganisaties die een dienst of prestatie willen laten leveren, hiervoor in alle transparantie de markt raadplegen. Nu blijkt dat deze wetgeving niet enkel voor overheden opgaat, maar ook veel andere organisaties zullen worden gevat. Elke organisatie die aan volgende drie criteria voldoet, moet de wet toepassen :

- rechtspersoonlijkheid hebben;
- taken van algemeen belang uitoefenen;
- voor minstens 50 procent werken met overheidssteun.

Wie hieraan beantwoordt, wordt geacht de regels van de openbare aanbesteding te volgen. Dit zorgt alleszins voor een grote administratieve rompslomp en – zeker bij grotere bedragen – voor een grote juridisering (en "technocratisering").

In een opiniestuk kaartte 'de Verenigde Verenigingen' deze bedreigende en absurde situatie aan bij onze kersverse federale regering en dringt er bij de federale overheid op aan om voor onze sectoren uitzonderingen te voorzien. Ook intervenueert het platform bij de Europese instanties.

AUTEURSRECHTEN

Billijke vergoeding

In 2011 bleven de tarieven van de billijke vergoeding (nogmaals) onveranderd. De beheersvennootschappen die de billijke vergoeding innen, zijn nochtans sinds enkele jaren vragende partij voor een forse verhoging (bovenop de indexering) van de tarieven van de billijke vergoeding. De FOV bereidt de onderhandelingen met de vennootschappen over de tarifiering mee voor vanuit het Intersectoraal Overleg Cultuur (ISOC). De sociaal-culturele sector is het niet eens met de eis voor een tariefverhoging en zal zich blijven verzetten tegen toekomstige onbillijke tariefverhogingen. Achter de schermen wordt intussen gewerkt aan een voorstel voor een alternatieve samenstelling van het comité dat de tarieven vastlegt (de zogenaamde 'Commissie Artikel 42').

Controle op de beheersvennootschappen

De beheersvennootschappen zorgen er via een verdelingsmechanisme voor dat alle auteurs en andere rechthebbenden een vergoeding voor hun intellectuele rechten ontvangen. Voorbeelden zijn SABAM, SIMIM, Uradex, Reprobel...

Na bijna 10 jaar impasse en verschillende wetsontwerpen, trad op 1 april 2009 een nieuwe controlewet op de beheersvennootschappen in werking. De wet voorziet een strengere controle (en meer sanctiemogelijkheden) op de praktijken van deze vennootschappen.

De wijziging van de auteurswetgeving op het vlak van de controle op de beheersvennootschappen bepaalt dat een overlegcomité wordt opgericht om de uitvoeringsmaatregelen op te stellen. De FOV maakt, samen met enkele andere partners van het Intersectoraal Overleg Cultuur (ISOC), deel uit van dit overlegcomité. In december 2011 kwam het overleg voor de eerste keer samen.

BRUSSEL: VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Ook in 2011 bleef het rommelen in Brussel. De onenigheid tussen de Brusselse bovenlokale en regionale sociaal-culturele verenigingen en Brussels staatssecretaris Bruno De Lille bleef aanslepen. Het overleg over de nieuwe verordening verliep bijzonder moeizaam. Bovendien vreesden de verenigingen dat zij ook in 2011 niet het volledige bedrag zouden ontvangen waar zij krachtens de geldende verordening recht op hebben. Zij voerden op 6 december opnieuw actie. De FOV volgde de Brusselse situatie mee op.

REISBUREAUWETGEVING

Na enig aandringen door de FOV kreeg onze sector in 2011 een zitje in het adviescomité dat waakt over de uitvoering van het decreet op de reisbureaus. Een belangrijk zitje, want het sociaal-cultureel werk is een grote afnemer en organisator van reizen. Het adviescomité probeerde in het verleden de vrijstelling van vergunningsplicht voor niet-commerciële reizen in te perken. De koepel van reisbureaus, VVR, belaaft bovendien heel wat sociaal-culturele organisaties met dreigbrieven en rechtszaken. Minister van Toerisme Geert Bourgeois weigert gelukkig te tornen aan de vrijstelling van vergunning voor niet-commerciële reizen.

Volle kracht vooruit: the making of

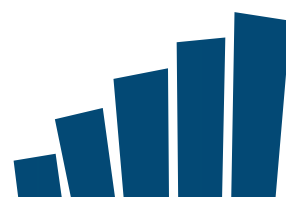
Besparingen

HOE

PRO

LAAT MENSEN
SCHITTEREN

Laat mensen
schitteren

BOEKSTAVEN

Een uitgave van:

FOV

federatie sociaal-cultureel werk

Gallaitstraat 86 bus 12
1030 Brussel
Tel. 02/244.93.39
Fax 02/244.93.31
info@fov.be
www.fov.be

Met bijdragen van:

Karine Cleynhens
Nele Cornelis
Liesbeth De Winter
Sam Deckmyn
Yves Larock
Claire Luyten
Marijke Pruyt
Dirk Van Aerschot
Dirk Verbist
Kristien Vermeersch

Foto's: FOV

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Verbist

Brussel, maart 2012

